

Лобши Сага

Број 11

Главни и одговорни уредник
ДУШАН ЧАМПРАГ

15 март 1936

За власника и издавача одговара
ДУШАН ЧАМПРАГ

Година XIII.

Позадина атентата на г. Стојадиновића

Атентат на г. Стојадиновића у нашој Народној скупштини остаће још једна жалосна страница у аналима нашег политичког живота и парламентаризма. Догађај сам по себи већ баца ружну сенку на морал и квалитет извесних наших политичарских кругова, али је много страшније све оно што се као позадина крије иза овог атентата. Истрага коју воде полициске и судске власти, довеће тачне податке и довољан резултат да се расветли у свој својој потпуности и жалости овај злочин избежљивих политичких дешператера.

Трагична је судбина нашег политичког и парламентарног живота, да се код нас на политичкој позорници врло често и много појављују скроз негативни и деструктивни типови. У помањкању васпитања, морала и квалификација типови ови не бирају сретства ни методе којима се гурају напред и одржавају. Без скрупула и обзира ови руше све и свакога пред собом, пред очима им је увек само њихова лична корист и стога ће газити и преко невиних лешева, ако за некога пронађу да им мрси рачуне.

Револверски хитци који су пали у нашој Народној скупштини нису били уперени само против г. Стојадиновића. То је био са планом смишљен и унапред припремљен атентат на наш млади парламентаризам и политички живот. Једној политичкој групацији није ишло у рачун, да се учвршћује садањи режим и да влада г. Стојадиновића и скупштинска већина донесу нови буџет, јер ће очевидно после тога доћи до доношења нових политичких закона.

Не само сва наша јавност и сви искрени и прави патриотски кругови су осудили безумни и мрски атентат у Народној скупштини, него су исто тако и у иностраној јавности изречене оштре осуде и тешке речи, којима је изречен суд како о извршиоцу овог атентата тако и о нашим парламентарним и политичким приликама у држави. Атентатор и његови помагачи и саучесници бацили су својим безумним неделом врло ружну сенку на цео наш парламентарно-политички живот, који је већ и самим држањем парламентарне опозиције и њезивом опструкцијом тешко био компромитован пред очима иностранства. У нашем парламенту је створена била таква атмосфера, која је била ружна слика правог наличја нашег политичког живота.

Одговорност за такво стање пада искључиво на парламентарну опозицију. Она је одго-

ворна што је дозволила и трпела, да међу њезиним редовима преотму маха најгори елементи, који су физички терор употребљавали као сретство за документовање њиховог политичког и партиског становишта у парламентарном раду, где треба да бриљира наша интелектуална и политичка елита својим говорничким и умним преимућствима. Уместо сјајним беседама и беседничким аргументацијама

Г. Др МИЛАН СТОЈАДИНОВИЋ

парламентарна опозиција и то највише претставници Јевтићевског посланичког клуба, послужила се моткама, пиштаљкама, авечкама и разним другим оружјем да омете и онемогући буџетску дискусију на седницама Народне скупштине.

У јавности нашој је осуђен био овакав метод парламентарне борбе, али то није било довољно оштро и енергично. Доказало се да није било доста изрећи суд: да се од неозбиљних, несолидних, бескрупулозних и деструктивних политичких елемената не може очекивати ни озбиљан и солидан парламентаран рад, јер су ето ти елементи пошли корак даље у своме безумљу и покушали да проливањем крви остваре своје политичке планове.

У позадини атентата у Народној скупштини стоји наводно акција и покушај са организовањем некаквог „ПОФ“-а. Иницијатори овог покушаја организовања фашистичког покрета код нас од реда су баш они исти народни посланици, који су умешани у атентат на г. Стојадиновића. Какав би био тај фамозни „Патриотски омладински фронт“, каквим би се сретствима служио и шта би биле последице „рада“ тога „Пофа“, то најбоље илуструје баш овај атентат. Наша држава је несумњиво спасена од великог искушења и велике невоље у коју би неминовно запала,

да су којом нашем несрећом остварене биле намере и жеље тих „пофиста“, који треба да искусе сву строгост закона а све последице њихове деструктивности, безумља и злочинач-

ких накана.

Наш народ хоће миран и солидан развој и напредак, стога тражи и од својих политичара и парламентарца озбиљан и солидан рад. М.

ЛИЧНА ПРЕДУЗИМЉИВОСТ У ПЛАНСКОЈ ПРИВРЕДИ

Са појавом економске кризе у свету, појавила се је и мисао о планској привреди, која би требала да целесходним распоредом производње и потрошње регулише у једном догледном временском размаку све односе у привреди, тако да смања давашњу неизвесност пословања и осигура несметан развитакаваког корисног друштвеног рада. Код многих економиста је ова мисао прихваћена са одушевљењем. И ситни и крупни произвођачи и потрошачи, у појединачним случајевима се загревају за плански рад у привреди и ако би се овакав рад ставио у очигледну супротност са основним постулатом досадашње економске науке, са законом понуде и тражње, који тобоже аутоматски регулише све односе у привреди, зато јер увиђају да овај закон важи само за оне који располажу јачим средствима. И пошто економска криза још увек траје, још увек је на дневном реду и планска привреда, која је већ на многим странама показала видног успеха у лечењу економске сусталости, и која се делимично примењује час овде час онде.

Међутим има веома много противника планске привреде, и води се једва добро организована пропаганда против планског рада у свима државама. Ту пропаганду воде они којима економска криза није шкодила, и који би вероватно у планској привреди морали нешто жртвовати од свог профита. Крупан капитал је најљући противник планске привреде јер он је добро организован да се може у данима највеће економске неизвесности снаћи и осигурати себи зараду ма и на штету широких народних маса. Али поред крупног капитала боре се против планске привреде и маса ситних посредника, обртника и произвођача, који сматрају да им је егзистенција осигурана само онда док у привреди влада начело слободе да ради шта ко хоће и како му то годи. И што је најгоре за њих они истичу да ће планска привреда спутати личну предузимљивост која је остварила данашњи напредак и да ће сав напредак стати кад се завеле планска привреда, јер неће више бити места за приватну иницијативу.

Али та пропаганда није лојална ни добронамерна у кри-

тиковању идеје планске привреде кад присваја појам личне предузимљивости само извесним друштвеним редовима. Код нас се под именом приватне иницијативе схвата сваки труд извесне личности, потпомогнут или не, од других личности истих интереса или погледа, који се уложи у остварење каквог било напретка у сопственом послу или у културном животу народа. Приватном иницијативом се међутим обично ките привредници, јер остварење напретка у њиховом сопственом послу је њихово лично дело, па како се живи у уверењу да само они који умеју себи, умеће и другима, најчешће се људима који су остварили каква лична успех приписују особине личне предузимљивости, која би била корисна чак и на општенародном послу. Према њима приватна иницијатива је особина само оних људи који су „успели“ у животу, т. ј. који су успели да од свог труда и рада виде користи у виду какве палате, салаша, аутомобила и т. д.

Не потцењујући нимало лични труд сваког појединца, ми ипак морамо констатовати да има и других људи који обилују личном предузимљивошћу и који својим радом стварају тековине општега значаја, а да од тога не виде никакве личне користи. То је зато што сматрамо да је приватна иницијатива онај унутрашњи покретач човека-борца, који га наводи да ствара. Ако већ неко има способности да боље него други организује своје послове, онда је та лична предузимљивост његова лична ствар. Али ако тај осећа у себи вишак интелектуалних и моралних способности да их и другогме може ставити на расположење, онда је он заиста дао доказа о својој предузимљивости. И та врста личне предузимљивости, која је са општег друштвеног гледишта корисна, то је она приватна иницијатива која је друштву потребна, која је привреди корисна и којој ни у каквој планској организованој привреди неће бити ометано да своју благотворну делатност развије. Зар није пример лекара који организују здравствеве задруге или интелектуалаца који организују земљорадничке или занатлиске задруге, најбољи доказ да лична предузимљивост може имати

примене и без личне користи?

Али не морамо ни до пожртвовања појединаца па да утврдимо да лична предузимљивост може бити корисна по друштво и државу, јер и ми сматрамо да је основни покретач сваког рада код човека потреба одржања живота. Погледајмо проналазаче, практичаре људског ума, и они су свој лични труд ставили у службу општем напретку, а често пута нису били награђени за тај труд ни изблиза онолико колико су се тим трудом користили они који су искористишавали њихов изум. Погледајмо књижевнике, песнике, уметнике и научнике који су сав свој труд улагали у опште културно подизање, који су од свога рада живели али нису тражили максимум искористишења своје личне предузимљивости. И кад све то упоредимо са користима које су из њиховог труда извукли други појединци зато што су располагали капиталом да њихове изуме и дела искористе, морамо се сложити да приватна иницијатива није само својина извесних друштвених редова, те да се нема права у име привреде ударати на узбуну ако се путем плански организоване привреде мало укочи делатност приватне иницијативе сувише у личне користи.

И баш зато личној предузимљивости ће у организованој планској привреди скочити углед. Баш тамо ће јој бити омогућено шире поље рада, јер ће бити упућена на истраживања новијих и савременијих начина рада, а у колико тада буде показивала више користи друштву у толико ће и лични труд појединаца бити боље запажен и награђен.

Да, али треба доћи до планске привреде!

Инж. Дарко Петровић.

СОКОЛСТВО

† МИЛАН СТЕФАНОВИЋ.

Одвратна смрт је 12 марта счепала у своје руке један млади живот који је имао жељу још да живи на корист нације и државе. У среду увече, 11 марта о. г. био је на нашој редовној вежби весело и расположен не слутећи шта ће га сутра задесити. А данас примили смо тужну вест, да наш добри Соко, брат Милан Стефановић, ваздухопловни-поднаредник дипломирани пилот заврши свој млађани живот на вршењу своје дужности. Родом је био из Беле Цркве, завршио је подофицирску школу у Петроварадину 1931 године. Био је примеран Соко, који је увек своје слободно време употребљивао да буде у густим редовима соколским. На савезним утакмицама у Љубљани 1933 године у средњем одељењу пласирао се на друго место, што је завидан успех. Био је и соколски предњак. Наше соколске боје заступао је увек часно на свим наступима. — И данас, када те покрива земља за увек, ми соколи, прикључујемо се болу твојих родитеља, задржавајући

те увек у угодној успомени као ретког друга и кличемо ти: Лака ти црна земља Отаџбине, коју си толико љубио и за коју си живот дао. И на последњем твојем путу ми те соколски поздрављамо:

Здраво! Здраво! Здраво!

Збор Начелника и Начелница Новосадске Соколске Жупе.

У недељу 8 о. м. у 8 часова пре подне одржана је седница начелника и начелница соколске жупе Нови Сад. Седницу је отворио неуморни брат Милан Теодоровић начелник жупе поздравивши присутне једним лепим кратким говором. Затим је брат Марко Вилић прочитао начелнички извештај из којег се види да је рад у прошлој години био свестран. Потом је брат начелник изнео кратки програм рада за ову годину у којем је највећа пажња посвећена покрајинском слету у Суботици који ће се одржати на Видовдан ове године. Затим је брат Павле Даљев, жупски статистичар изнео статистичке податке из којих се види да Новосадска Соколска Жупа има 124,381 припадника и 13,136 вежбача и вежбачица као и 239 предњака. Потом је начелник

изнео детаљан програм за Суботички слет. Затим је брат М. Вилић реферисао о чланским и нараштајским утакмицама, а сестра Васиљка Ракић, начелница жупе реферисала је о утакмицама чланица. Њени кратки, лепо и документовани реферат био је нарочито запажен. После овога начелнички збор доноси одлуку да и Новосадска Жупа учествује ове године на Савезним утакмицама.

Кад је дошао избор новог начелника и начелнице, збор је једногласно акламацијом и френетичним аплаузом изабрао старог начелника и начелницу. Очито дирнут овим, начелник се у име начелства захваљивао на указаном поверењу и овог пута.

СОКОЛСКЕ ВЕСТИ

— Руски соколски одсек за 18 априла о. г. спрема у „Слободи“ велику Академију у којој ће узети учешћа чланови, чланице, нараштај и деца. Нарочита тачка ће бити симболичке слике са певањем и играњем руских песама. У програму ће учествовати и чланови соколског друштва Нови Сад.

Драгушин Д. Дошен.

ПЕНСИОНЕРИ И БЕСПОСЛИЦА

У „Правди“ од 7 марта 1936 изашао је чланак под горњим насловом од једног професора нашег универзитета, у коме се расправља питање: да ли сваки пензионер било сиромашан или богат, са великом пенсијом или малом има права да тражи и добије поред своје пенсије још и које запослење у државној или приватној служби; и да ли је то социјална правда према огромном броју незапослених и гладних интелектуалаца младих тек из школе изашлих? Дотични г. професор универзитета доста познат широј јавности, овако тумачи:

„Али право на државну и на приватну службу није резервисано само за сиромашне. И имућнији грађани једнаки су у овом погледу са сиромашним. Како ћемо законским путем саречити имућније људе да траже занимање у државној и приватној служби, када за то имају способност? И државна и приватна служба није завод за осигурање сиромашних грађана!“

Ово су мисли, знање и теорија у овом питању једног професора универзитета.

Одортуно је овде навести мишљења и других великих људи од положаја у другим питањима. Тако један је бивши министар као активни кавао једном редуцираном чиновнику, када му је овај казао: „Господине Министре као исправан син ове државе тражам од ње службу и хлеба“. „Ја сам ти држава нема службе!“... Други један чиновник са ситном децом и малом платом тражио је од једног бившег Министра повишицу плате. „Што си се млад оженио, ко ти је крив држава има тебе али не и твоју децу, нема буџета“ — хладно одговори Министар!...

Један пак бивши Велики жупан, као активни, кад му је је-

дан бивши чиновник у очајању казао, да је његов син без школе у државној служби — свакако треба да има места и за њега са школом, Жупан је цинички одговорио: „Мој син ако је и без школе мора имати службу док сам ја овде, а ти са школом за то време можеш чувати овце“!...

Код овакве мисли, знања и теорије о социјалној правди имају људи на тако високим положајима у држави, ми смо љубопитљиви, која је то школа, која даје овако посувраћене појмове о правима и дужностима да не кажемо о моралу великих функционера?!...

Дакле, професор универзитета јавно каже: „Државна и приватна служба није завод за осигурање сиромашних грађана“! А то ће рећи: Један пензионер са 7000 динара пенсије може да има споредно запослење са 100 динара дневнице, а један о пензионер по старом закону са 1200 динара пенсије и троје деце не?! Или, један пензионер од 1200 динара пенсије може да добије запослење, а један овршени правник, филозоф, учитељ и т. д. не?!

Намеће се овде једна логика: Наш сељак не пати што нема — већ што не уме. Наше високе школе не пате од квантитета — већ од квалитета професора, зато треба такве школе укинути; јер дотични високи функционери, док су били у гимназији, идеалисти су мислили о социјалној правди, човечности и моралу, него кад сврше факултет! Пензионер треба да буде само пензионер, јер ако му се не прелива — капље му, и није право ни поштено, да заузима места оном интелектуалцу, који зева од глади, било сам, или са породицом.

Кад ће нестати: протекција, корупција и људска неправда? — Кад нестане сунца!...

НАШ НАЦИОНАЛИЗАМ.

Наш национализам треба да буде увек чист, увек спреман на жртве и далеко од сваког очекивања награда. Држимо, да тек у пожртвованом раду, у великом и искреном давању самога себе, у борби — па и у невољи и мучном трајању — можемо честито и исправно да служимо нашем национализму и нашим националним идеалима.

Нека буде увек наш честити национализам далеко од дневних прљавштина, уличне руђе и њеве вице. Нека се не губи у вртловима, нека се не расплињава у компромисима и опортунизму.

Погледајмо добро и себе, ко смо и какви смо. Да ли смо сви достојни да будемо носиоци идеала, који су одувек тражили толико много чистоте, толико много поштења и жртава. Јер наша судбина не лежи изван нас, него у нама. И какви смо ми — таква ће бити и она, такво ће нам бити дело — и према нама ће судити наше дело.

Не бојимо се ничега и не страхујемо. Тек тада, када осетимо да нисмо свакни у својојнутрини, да сумњамо у себе и своје дело — тек тада треба да страхујемо. Али ми смо млади и волемо живот и борбу, јер знамо да живот и није друго него борба и да побеђује онај, који је снажнији, чистији и који има више вере.

Данас наш национализам проживљава своје најтеже часове. Он је у искушењу, а у искушењу смо и ми, који га исповедамо. И многи ће од нас подлећи и нестати за увек, јер ће изгубити веру у снагу својих идеала. Остаће пусти и празни и утопуће на дно овог тужног вртлога.

Али и сви ми треба да знамо да наш национализам није уточиште оних, који траже материјално. Да национализам наш не даје плаће, већ да тражи жртве. И данас, када стојимо сами, изругивани, запостављени и плувани од залуђене гомиле, ми смо најчистији и најближи нашим идеалима. Јер верујемо у њих више него икада и они су у нама. Њиховом ћемо снагом победити.

Наш је национализам прошао и фазу свог моралног понижења. То је било ово доба, када су се пудљиви лажно заогртали плаштем његових светиња и тражили плате за своја прљава и лажна дела. Данас, када треба тврди хлебач јести, нестало их је. Али остали су они, који су увек мислили честити и поштено и који су увек били спремни да дају жртве. И баш данас, када заведена светиња псује и опада, поново расте морална свага нашег национализма. Па, иако сви ми знамо да испаштамо оно, што су кукавци и подлаци учинили — видимо се ослобођени свог властитог зла и верујемо да ћемо тако очишћени и победити.

Нема плате ни за једно искрено и добро национално дело. Није националиста онај, који ради за рачун и који израчунава, који премишљава и сми-

шљава; који гледа на добитак, а не на жртву.

Није националиста онај, који у национализму гледа „олакотну околност“ и ниједно зло се не може опростити само зато, јер га је учинио националиста. Свагде је зло једнако. Увек остаје зло и тражи исту казну. Није националиста ни онај, који дан и ноћ говори о своме национализму и буса се у груди. Дело суди човека.

Треба да све од себе дамо нашем толиком крвљу обливеном национализму, да нам ништа не буде претешко, па ни најтежа жртва. Сетимо се милијуна, који даше за њега и животе — тражећи у њему само своју народну истину, поштење и правду.

И будимо као онај руски сељак, који је на дан само двапут споменуо име Божије. Када је започео и када је довршио свој тежак дневни рад.

Упитајмо се и ми код сваког нашег дела: да ли то, што чинимо добро чинимо и што ће нам народ рећи. А тада ће нам и Бог помоћи...

Испит за добровољне болничарке Црвеног Крста у Новом Саду

У згради Бановинског одбора Друштва Црвеног Крста у Новом Саду одржан је 19 фебруара испит за добровољне болничарке. Испиту је приступило 17 госпођа и госпођица из Новог Сада, које су после тромесечне теоријске наставе у Црвеном Крсту и практичне обуке у новосадској државној болници и амбулантама Округа уреду у Новом Саду, овај испит — делом са одличним, делом са врло добрим успехом — положиле.

Испитом је руководила нарочита комисија, састављена од изасланика Главног одбора Друштва Црвеног Крста из Београда г. др. Александра Станковића, шефа санитарске секције Главног Одбора, од 1 потпредседника Бановинског одбора Црвеног Крста у Новом Саду г. др. Јована Ненадовића, од чланова овог одбора: гђе Виде Вулко-Варађанин и г. др. Мила Иличковића, сан. бриг. ђенерала, те од лекара-наставника течаја.

Кад је комисија завршила испитивање, изрецировала је гда Цвета Равков, чиновница Банске управе, овај одломак из „Косовске девојке“:

„Урвила Косовка девојка,
Урвила прије јарка сунца
Засукала бијеле рукаве,
Засукала до бјелих лаката.
На плећима носи хлеба бијела
У рукама два ковдира златна
У једном дађаве водице
У другоме руменог вина.
Она иде на Косово равно
Па се шеше по разбоју млада,
По разбоју честитог кнеза
Те преврће по крви јунаке:
Ког јунака у животу нађе
Умива га лађаном водицом,
Причешћује вином црвенијем,
А залаже хлебом бијелијем“,
а гда Вида Шапић, чиновница Банске управе, одржала је следећи пригодан говор у име течаја:

„Овај извадак из познате народне песме је диван пример милосрђа и пожртвовања нашег народа. Сличним осећајима и Хаври Динан у битци код Солферино, отпочиње своју акцију која је довела до Женевске институције Црвеног Крста.

Црпећи као свуда снагу из народа, из његових моралних вредности, ми ћемо у овој песми наћи потстрека за овај наш рад, за који смо се озбиљно спремали и у којем ћемо раду — иако у сасвим другим временима, опет као пример имати — „Косовку девојку“.

Још једна светла успомена и један узвишени пример лебди нам овај час пред очима. Ми се на завршетку нашег рада сећамо са дубоким пијететом нашег највећег краља, Витешког Краља Александра I Ујединитеља.

Узалудан би био посао изнашати Његове заслуге и врлине, то је већ народна традиција. Ми се овом згодом сећамо само писма, које је Блаженопочивши Краљ упутио Главном Одбору Црвеног Крста 1926 год. и у којем каже: „Као високо националан, наш Црвени

Крст треба да постане моћан чинилац на културном, здравственом и друштвеном пољу развијања домовине Срба, Хрвата и Словенаца и ваља да буде увек приправан да пружи хитну и обилату помоћ у сваком месту, крају, кад каква несрећа загрози“.

Испуњен искреном владарском бригом за свој народ и земљу покојни је Краљ као и увек умео да нам каже што нам ваља радити. Ми ћемо као добровољне болничарке, Његовом позиву се одазвати.

Принашајући наше скромне силе Црвеног Крста, ми упиremo наше очи и наше наде у Највишег Заштитника ове Установе, Његово Величанство Краља Петра II“.

При помињању имена Блаженопочившег Краља Александра I присутни су одали пошту устајањем и ћутањем, а на крају говора поздравили Његово Величанство Краља Петра II трократним „Живео!“

Пошто су г.г. Др. Станковић и Др. Ненадовић са похвалним речима истакли успехе овог течаја, ова је мала свечаност завршена.

КАД СЕ УДРУЖЕ ВОЉА И РАД ЈЕДАН ЧАС У „БАТИНОМ“ ПРЕДУЗЕЋУ

Немојте никако да пропусти-те прилику, ако вам се само пружи, да, путујући возом или бродом поред Вуковара и Борова, не прекинете путовање, ма на један час само, да бисте видели и прегледали „Батина“ предузећа у Борову.

О тим предузећима се много писало и говорило код нас. И ко све није писао, и ко све није говорио! Али, ја могу, мирне душе, да вам кажем, да се та предузећа не могу представити ни једним описом, она се морају видети. Као што су некад, према причи, незнабошци враћали из Рима као најватренији Хришћани, тако се, уверавам вас, морате вратити и ви из Борова, као највећи поштоваоци „Батиног“ духа, иако, још колико до јуче, нисте могли ни за име да му чујете.

Ово, што је „Бата“ подигао на Дунаву, између Вуковара и Борова, могло би се, кад би се могло, пренети у Беч и Париз, па да и једном и другом послужи на највећу част, да и један и други велеград добије врло много и на угледу и на лепоти, а, богами, и на користи.

Огромне петоспратнице из армираног бетона, све у стаклу и, тако рећи, без зидова, на самој обали Дунава, претстављају фабрике за прераду коже, гуме и израду обуће, а мало даље безбројна група једноспратних павиљона саграђених из црвене цигле, намењена је за становање радничким породицама. Ти павиљони ниуу у реду, нису, како би рекли сремци, ушорени, него су изграђени тако, да је између њих толико размака да стоји свака за себе. Тако сваки поједини има довољно ваздуха и сунца. Укратко, цело то радничко насеље личи једном надасве уређеном болничком или саваторијском кругу и делује на очи врло лепо, а чистота и хигијена су управо савршене.

Прилази и путеви ка томе насељу, а нарочито друмови из Вуковара и Борова личе американским друмовима, толико су равни и чисти.

Заједничка трезварија, по своме уређењу и чистоти, могла би да чини част хотелу највећег града, а великој тонбиоскопској сали за раднике нашли би пандан ваљда само у Америци.

Музичко и певачко друштво пружају доказ, колико се управа предузећа брине и за образовање својих радника, а соколско, затрогасно и ногометно друштво, поред дивног купатила на Дунаву, говоре и сувише убедљиво о старању Управе за здравље својих радника, управо сарадника, како, као што је познато, директор г. Максимовић редовно назива своје раднике. После овога није, држим, потребно истицати да се ова предузећа у своме раду не руководе искључиво само својим профитом, с којом аргументацијом најрадије оперишу противници предузећа.

Кад се, поред овога, још зна, да ова предузећа дају држави годишње на милијоне динара (прича о утајивању пореза је, и без демантовања са стране Управе, проста бајка. О томе може да се увери свако, ако само завири у салу, где ради неколико стотина чиновника. Јер, не може се ни замислити да ни један од њих не би изадао тајно маневрисање с порезом, кад они раде сви заједно, један до другог, па о тајном књижењу не може бити ни говора) кад се зна, да дају силне паре општинама Борово у Вуковар на име разних општинских дања, кад се зна, а то је најважније, да од рада у овим предузећима живи неколико хиљада радничких и пар стотина чиновничких породица, кад се зна, најзад, да су ова предузећа успела да обују неколико сто-

тина хиљада дотле босоногог нашег света, онда се тек може знати, шта она значе за нас све, онда се тек може видети, колико су неосновани сви приговори који се тим предузећима упућују, а који су приговори повикли у главама ситних људи који не могу да се снају у новом времену.

Кад, на крају, чујете још из уста врло симпатичног директора ових предузећа, г. Томе Максимовића намере предузећа за будућност радника и њених потомака, кад чујете његову жељу за подизањем културног и материјалног стандарда својих радника, онда ћете изаћи из фабричког круга ведри и освежени, као да сте чули једну лепу песму, најзаноснију химну вољи и раду.

Задржати и даље ту ведрину и свежину у нашем свакодневном и јавном раду значило би обезбедити „основе лепшој и ведријој будућности.“

Милош Утвић.

Новосадске вести.

— Завршено заседање Банског већа. У четвртак 12 о. м. завршено је шесто редовно заседање Банског већа Дунавске бановине. Заседање је закључио бан госп. Светислав Пауновић, који је у свом завршном говору захвално банским већницима на учешћу и рекао да ће њихове примедбе бити узете у обзир приликом извршења буџета, а уколико прелазе надлежност Банске управе биће достављено надлежном Министарству.

— Дипломирао. У петак 13 о. м. на Београдском теолошком факултету дипломирао је

Г. Александар Ћирић

са одличним успехом г. Ћирић Александар, син угледног новосадског занатлије госп. Бошка Ћирића. Честитамо младеме г. Ћирићу, као и његовим родитељима.

— Клупе у промонади. Једини Нови Сад нема ни једне клупе у својој промонади у средини града. Од октобра месеца до априла морају мајке са децом да су непрестано на ногама и немогу да се бар мало одморе. Странци се чуде јер то нису нигде видели. Барем десетак клупа треба оставити а не све покупити и однети. Треба и грађанство веку удобност да има. Тако исто у Петроварадину на обали Дунава, треба поставити више клупа. Има свега две, а то је мало.

VI. МЕЂУНАРОДНА ИЗЛОЖБА И САЈАМ ПРИПЛОДНЕ СТОКЕ И ИЗЛОЖБА ВИНА У НОВОМ САДУ од 18—21 априла 1936.

На државним жељезницама и бродовима 50% попушта.

— Ђури Драговићу је ових дана Државно тужиоштво у Новом Саду забранило да издаје и потписује лист „Југословенски Народ“ и то на основу Закона о штампи, тачка 11.

— Долази нам Животић. У среду, 1 априла 1936 године на општи вахтев новосађана долази поново на кратко гостовање у Нови Сад. „Београдско мало позориште“ коме на челу стоји господин Душан Животић, и то са потпуно новим репертоаром и новим члановима.

— Ископчавање струје. У недељу 15 о. м. од 7 часова до 12 часова у подне биће ископчана електрична струја у улицама: Рибљи трг, Бана Дуњића, Вуковићева, Филипа Вишњића, Владике Гедона, Кланџа и околина.

— Из југосл. народног покрета „Збор“. На дан 10 марта одржан је успео другарски састанак чланова „Збора“ у гостионици „Фрушка Гора“ Алмашка ул. 2. У недељу 15 о. м. ће се одржати конференција у кафани код „Штуке“ ул. Кнез Милошева, у 3 часа по подне. Следећи другарски састанак одржаће се у уторак 24 марта у 7^{1/2} часа увече у Алмашкој ул. 2.

Ова црква потсећа ме....

Судбина тако хтеде да се после извесног времена и опет саставу у Б...у.

Пратио ју је на пристаниште. Дођоше до саборне цркве. Асоцијацијом оживеше му успомене из доба ђачкога. Успомене из доба пуне идеализма и невиности, ђачкога ашиковања.

Застаде. Гледа пред собом ону исту црнокошу девојку са оним истим погледом црних јој очију, којим је миловала све предмете на којима се зауставља. Оно умилјато и вазда насмејано лице. Оне усне са сјајним белим зубима, које су неутрализовале тугу која јој се опајала у очима. (Беше свроче). На тим уснама увек би се расцветало по један благ, умилјати осмех који јој је давао чаробан изглед.

Тада су у то сретно ђачко доба често изменили своје погледе. Ти погледи беху увек као неки увод у изјаву љубави. Некада би оборила очи. Он је схватио то као пребацивање да је и сувише радознао. Разуверно се. Беше срамежљива.

Једном у порти пред црквом стајао је са својим друговима, очекујући вечерње. Она прође са својим другарицама. Спазивиши га, тргне се, поцрвени и

заклони своје лице за леђа своје другарице. Он би и данас знао обележити то место тачно.

Спустио се већ сумрак. Свежина вечерњег ваздуха повећала је увелико и свежину њезинога лица. Посматрао ју је очима, из којих је још увек пламтела она стара љубав. Предао се дубоком заносу.

— Пред овом црквом закљанем ти се да сам те волео и...

— Не... не греша... — прекиде га она узбуђено.

— Зар је грех волети?... Зар ова наша света црква не проповеда љубав? Љубав чисту, идеалну...? Ова црква потсећа ме на ону, у којој сам те виђао онако скромну, онако чедну... Цркву у којој сам први пут осетио љубав. Љубав према теби... А та љубав побудила је у мени и љубав према Богу и љубав према другима, према своме ближњем. То беше моја прва љубав. И зар та прва љубав да је грех?...

— Не, није грех. Она ђачка љубав била је невина. Али сада...? Сада може да буде говора само о неком пријатељском односу. Ја осећам топлину тога односа, али...

Он заћута и замисли се...

Пред његовим очима ређају се слике из доба младости. Ређају се филмски. Слика о првом састанку и измени првих погледа, невином ашиковању кроз деру суседнога плота... Све те слике оставише дубок траг у његовој души. Очи и душа имају моћ фотографског апарата. Слика остаје тајна.

На обзору појавио се већ и месец.

— Зашто си заћутао и о чему мислиш? — упита га она.

— Размишљам о твоме одговору. Малочас рече ми: „Она ђачка љубав била је невина.. Али сада?..“ Не разумем те речи...

Она погне главу. Дођоше већ до скалина које воде доле ка пристаништу. Ухвати је за руку да је придржи при силаску. Она му стисне руку, али се набрзо тргне.

— Не, неко ће нас видети..

— Гледа нас месец, тај стари грешник...

— А савест...?

— Она се јавља само када човек греша... Понављам: да ли је права, искрена, невина љубав грех?..

— У твојим речима има много топлине и много лепота. Оне ми годе и чине ме сретном... Када бих ти могла рећи све оно што у својој души, у самоћи осећам?... Али сада када бих требала да проговорим, ја ево заћутим и неналазим речи

ДА ЛИ ЗНАТЕ,
ДА КЊИЖАРА
„СЛАВИЈА“
ИМА СВЕ САВРЕМЕНЕ КЊИГЕ?

за разговор. Зашто?... Да ли можда зато, што се у мени јавља нека врста гриже савести, то моје друго ја које ми пребацује за те моје осећаје?..

— Осећаја садрже у себи само оно што је добро и племенито. Човек који мисли на зло и чини зла, тај не може имати осећаја. Ово није софизам. Ово је психолошки аксиом. То твоје друго „ја“ дакле није и неможе бити твоја савест. То може да буде само нека... Уосталом, могу ли се ти осећаји угушити?... Не. Они живе у нама, говорили ми о њима или не...

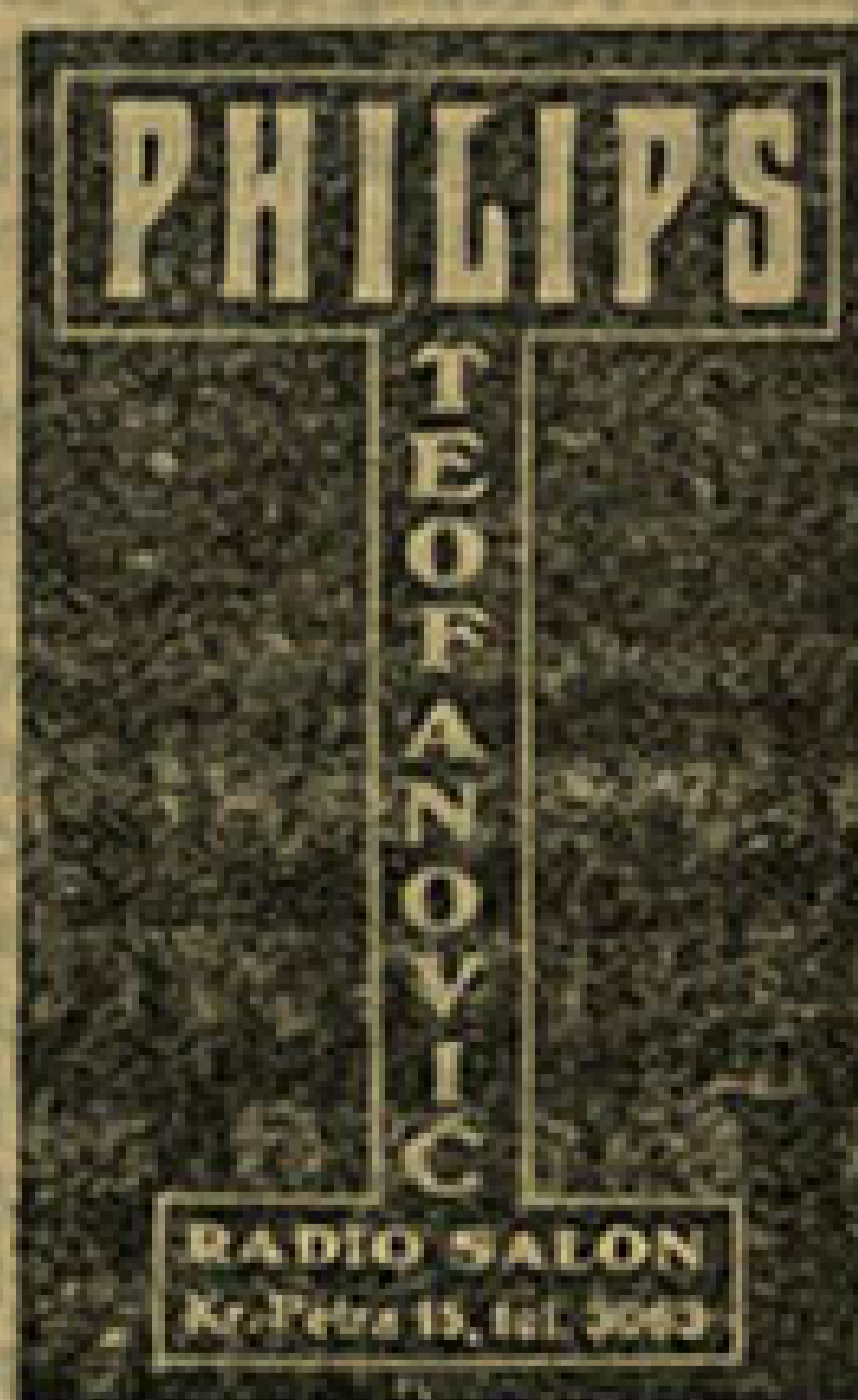
Приспеше већ на обалу С...ве Вече беше дивно. По води блеште милијарди звезда. Сребрнати вали котрљају се један за другим. И С...ва је узбуркана, као да и она у својој дубини има неке скривене осећаје, који у звиуду таласа кат-кад избију на површину. Са воде куља проређен, свеж ваздух.

И њене се груди надимаху... Можда од свежег, чистог ваздуха... а можда од таласа који јој се котрљаху у души.

Дивна је природа. Одиста је слатко ашиковати с њоме.

Он запет лепотом природе није приметио сигнал за улаз у лађу. Тек одједном осети њену топлину у својој. Загледа се дубоко у њене црне очи, из којих је прочитао страх и љубав.

Збогом... Оно није нико други, већ моја савест... Нисам слободна... ја сам... Збогом... У очима јој заблеста једна суза... једна бисер каплица, која је избила из таласа њене узбуркане душе... Чиста, бистра као њени осећаји... Чиста као њена савест...
М—ле.

Штампарија Душан Чампраг и друг
Нови Сад, Краља Петра улица 3

ТРГОВАЧКА И ОБРТНА БАНКА Д. Д. У НОВОМЕ САДУ

позива своје акционере на 29 редовну главну скупштину, која ће се одржати на дан 21 марта 1936 године, по подне у 4 часа у просторијама завода, са следећим дневним редом:

1) Именоване перовође скупштине и 2 оверача записника.
2) Извештај управног и надзорног одбора.

3) Одобрење биланса за 1935 годину, предлог о подели чисте добити и решавање о давању разрешнице управном и надзорном одбору.

4) Избор једног члана управног одбора.

5) Евентуални предлози у смислу чл. 13 друштвених правила.

Акционери који желе учествовати на скупштини имају у смислу чл. 7 друштвених правила депоновати своје акције заједно са купонским таблицама до 15 марта 1936 год., на банчиној благајни у Новом Саду, или код Кредитног завода за индустрију и трговину у Љубљани.

Предлог о подели чистог добитка:

Дотација резервног фонда 500.000. Дотација мировинског фонда 100.000. 5^{1/2} динара дивиденде по деоници 1.100.000. За гантијему управном и надзорном одбору 74 503 53. Пренос на нов рачун 678.186 96. Свега 2.452.690 49 динара.

Резервни фонд заједно са садашњом дотацијом 9^{1/2} милиона динара.

Нови Сад, 22 фебруара 1936.

УПРАВА.

Изврш. Бр. 115/1935.

Објава о јавкој дражби

Потписани судски извршитељ на основу §-а 102 зак. чл. 60 из 1881 год. објављује, да ће услед решења средског суда у Новом Саду, донесеног под бр. И. 1090/35 у корист тражиоца извршења „Грајниц“ трговина гвожђа из Новог Сада (кога заступа Др. Адамовић адвокат) против извршеника из Н. Сада, за наплату 3096 динара главнице и прип. на јавној дражби продавати ниже наведене покретне ствари, пописане у записнику о плевидби под бр. Гв. И. 1090/35 и процењене на динара 7.100 и то: 6 шпархетт, 1 бормашина.

Јавна ће се дражба одржати на дан 24 марта 1936 год. у 3 сата после подне у Новом Саду, Јосипа Панчића ул. 4.

Нови Сад, 29 фебруара 1936.

СТОЈАН ВОЈНОВИЋ
судски извршитељ.